

Osallistuvan budjetoinnin periaatteet

KHALL 16.05.2022 § 145

Tammelan kunnan vuoden 2022 talousarviossa yhtenä asiakas- ja tehtävälähtöisen palveluprosessin tavoitteena on valmistella osallistuvan budjetoinnin käyttöönotto ja toteutus vuodesta 2022 alkaen. Vuoden 2022 talousarvion investointiosaan sisältyy 10 000 euron määräraha osallistuvaan budjetointiin.

Osallistua budjetointi tarkoittaa talouden ja demokratian yhdistämistä. Kuntalain (410/2015) 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti mm. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun. Osallistuvassa budjetoinnissa asukkaat otetaan mukaan pohtimaan, suunnittelemaan ja myös päättämään siitä, mihin taloudelliset resurssit käytetään. Osallistuvaa budjetointia voidaan käyttää monissa erilaisissa tilanteissa, monenlaisten tarpeiden ja ongelmien ratkaisemisessa.

Osallistuva budjetointi on

- demokraattinen prosessi, johon kuuluvat budjetin avoimuus ja talousasioiden ymmärrettävä esittäminen,
- keskustelua rahasta ja resursseista sekä todellisten tarpeiden tunnistamista,
- vaikeiden asioiden ratkaisemista yhdessä, keskustelua arvovalinnoista,
- uudenlainen tapa ajatella ja suhtautua yhteisten verovarojen käytön suunnitteluun,
- keino parantaa valmistelun ja päätöksenteon laatua ja avoimuutta sekä
- keino motivoida asukkaita osallistumaan ja ottamaan myös itse vastuuta.

Osallistuvaa budjetointia voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Siihen ei ole yhtä ainoa oikeaa menetelmää. Lähtökohtana voi olla jokin tehtävä tai toimiala, jonka määrärahojen käyttö suunnitellaan yhdessä asukkaiden kanssa. Toisena tapana on ottaa tietyn alueen tai kunnanosan asukkaat mukaan taloutta ja resursseja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällöin kysymys voi olla alueen palveluista, infrasta tai kehittämisestä. Kolmas tapa on suunnitella kertaluonteisen hanke, investointi, remontti tai vastaava yhdessä asukkaiden kanssa. Neljäntenä tapana on osoittaa kiinteä, esimerkiksi vuosittain päätettävä prosenttiosuus koko kunnan tai toimialan budjetista asukkaiden suunniteltavaksi ja päätettäväksi. Käytännössä toteuttamistapoja sovelletaan myös päällekkäin ja yhtäaikaisesti.

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen käytännössä voidaan soveltaa monenlaisia erilaisia tapoja ja menetelmiä, esimerkiksi

- asukastilaisuuksia ja –raateja
- keskustelu-, kuulemis- ja ideointitilaisuuksia,
- kyselyjä kirjastoissa, verkossa ja mobiilissa,

- valmistelu- ja työryhmiä,
- asukkaiden sekä valtuuston ja lautakuntien yhteistapaamisia,
- verkossa ja mobiiliappseina toteutettavia ideariihiä,
- sosiaalista mediaa sekä
- asukas- ja kyläyhdistyksiä sekä muita järjestöjä.

Osallistuvan budjetoinnin käyttöönottoa varten on syytä ottaa käyttöön toteutusperiaatteet, joiden perusteella jatkossa vuosittain toimitaan.

Vuotta 2022 koskien poiketaan liitteessä esitetystä siten, että ehdotukset otetaan vastaan 15.6.—3.7.2022 ja ehdotusten arviointi suoritetaan elokuun aikana siten, että jatkoon esittävät ehdotukset ovat kunnanhallituksen käsittelyssä elo—syyskuun kokouksessa.

Liite:	Osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet
Valmistelija:	Vt. kunnanjohtaja, talous- ja hallintojohtaja Taavi Leinikka, puh. 050 599 1140 Hallintopäällikkö Jaana Jokikoivu-Hiukkamäki, puh. 040 809 5455
Päätösehdotus:	Kunnanhallitus päättää hyväksyä osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet liitteen mukaisesti.
Päätös:	Hyväksyttiin yksimielisesti päätösehdotus.

KHALL 16.09.2024 § 154
153/02.02.00/2022

Tammelan kunnassa on toteutettu osallistuvaa budjetointia vuodesta 2022 alkaen. Kolmen vuoden kokemuksen perusteella on havaittu, että kuntalaisilta saadaan hyvin erilaisia ehdotuksia. Osa ehdotuksista on ollut toteuttamiskelpoisia kunnan toimivallassa, osa ehdotuksista on kohdentunut alueisiin, joita kunta ei omista.

Nykyisten osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteiden mukaan päätöksen määrärahan käytöstä tekee kunnanhallitus työryhmän suorittaman esityksen pohjalta. Koska osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa asukkaat otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon, on tarpeen päivittää toteutusperiaatteita siten, että kunnan asukkaat päättävät määrärahan käytöstä. Saapuneiden ehdotusten pohjalta arvioinnin ja jatkojalostuksen suorittaa edelleen työryhmä, jonka kokoonpanoa täydennetään vanhusneuvoston edustajalla.

Päivitettyissä toteutusperiaatteissa on myös muutettu osallistuvan budjetoinnin aikataulutusta. Nykyisin ehdotuksia on vastaanotettu huhtikuun loppuun mennessä ja päätös on tehty kesäkuussa. Tästä syystä joitakin hankkeita ei ole pystytty toteuttamaan kyseisen vuoden aikana. Jatkossa ehdotuksia otetaan vastaan kunkin vuoden tammikuun aikana, jolloin hankkeiden toteutusajankohtakin aikaistuu.

Liite:	Osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet 2022
--------	--

Päivitetyt osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet

- Valmistelija: Hallintopäällikkö Jaana Jokikoivu-Hiukkamäki, p. 040 809 5455
- Esittelijä: Kunnanjohtaja
- Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteen mukaiset, päivitetyt osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Periaatteet otetaan käyttöön vuoden 2025 osallistuvan budjetoinnin määrärahan käyttöä koskevasta päätöksenteosta alkaen.
- Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.